

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvöm-
dájában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Népszerű közegészségtan.

Egy évtizede annak, hogy a statisztikát tekintették az egyedül üdvözítő tannak, mellyel minden életkérdést megmagyarázhatónak vélték. Akkortájt, sőt részben, egészen napjainkig a tudósok a szerint ítélték meg valamely állam értelmi fejlődését és műveltségi szintjét, amennyi papirt fogyasztott évente. Az egyik meg épenséggel az elfogyasztott szappan mennyiségében látta a műveltség csillogását bárométrumát. A nélkül, hogy a higgadt statisztika nagy hatalmát kétségbe venni merészkedném, mert végre is kétszer-kétszer minden körülmény között négy maradt, bizonyos kételemek fognak el, midőn látom, hogy a leganyagibb tudás is a hypothesis mezejére lép. A hypothesis vagyis feltevés, ingadozó volta mindig veszélyezteti a rája épített logikus következtetéseknek egész alkotását. És ennek tiszta tudatában, eme bizonytalan talajra lépek magam is. Teszem ezt azért, mert az én feltevésemnek oly hatalmas támaszpontjai vannak, melyek, legalább egyelőre, bátrabban kiállják az ellenvetések sor és keresztvívését, mint a többiek.

Abból indulok ki, hogy a műveltség fokát nem a külső körülmények által ránk ostromló szükségletekből, hanem az intellectualis erővel alkotott ténykedésekből kell meghatározni. Nagy foku értelmi fejlődést tételezünk fel oly népnél, mely tökéjét nem azonnal jövedelmező vállalatokba fekteti. Ha ezen vállalatok általánosan csak kevésbé vagy éppen nem jövedelmezőknek látszanak és ezen látszat csak a tágabb szemponttal bíró egyének előtt tűnik el teljesen, szükségképpen sok ilyen nagyobb műveltségű, széles látókörű tagot kell feltételeznünk azon társadalomban, mely ily kockázatosnak látszó műveleteknek szenteli erejét és pénzbeli tökéjének jó részét. Ily látszólagosan meddő tökébefektetés történik a közegészségügyi kiadásoknál. Látszólagos, mert a kevés beavatott tudja, hogy az ily költött pénz előbb-utóbb meghozza bőséges kamatait.

És éppen mert kevesen tudják ezt kellőleg méltányolni és felfogni, a legtöbb jogosultsággal következtethetünk valamely állam műveltségben való előrehaladottságára — közegészségügyi intézkedéseinek költséges és célszerű voltából.

E következtetés semmiképpen nem változik, ha az egész állam helyett annak egyes szerves részéről a megyéről van szó.

A létérti küzdelem napról napra súlyosabb, komplikáltabb és számosabb eszközzel vivatik. A sikeres küzdelem egyik alapfeltétele az egészséges szervezet, az ép test, mert csak ettől várhatunk kitartó szellemi munkásságot. A gyengébb az örökös harcban vajmi hamar munkaképtelenné lesz és a szellem nem kevésbé, mint azt a tulított tébolydák bizonyítják. A testnek, egyes szervezeteinek, valamint szerveinek fentartásáról, ápolásáról és izmosodásáról gondoskodik — a közegészségtan. A közegészségtan segélyével védekezhetünk sok, számos látható és nem látható testi ellenségünk ellen, az ő utmutatása mellett tanuljuk mérlegelni a veszélyek befolyását, a balcsenek kiterjedését és következményeit. Segélyével megismerjük a kártékony terményeket és műkészítményeket és meg tudjuk különböztetni a jó táplálékot a rossztól.

A közegészségtan arra is tanít, hogy mi módon neveljük gyermekeinket ép, erős emberekre és arra is utmutatást ad, hogy miképpen öltözködjünk és mi módon rendezzük be tágabb értelemben vett ruhánkat és a lakást. Végül felvilágosít minket a temérdek számú titkos és hamis szer hatástalan vagy mérges voltáról és így megóv a tulajdonképpen való zsebmetszők legveszedelmesebb fajtájától, a kik nem csupán zsebhüvely, hanem egyszersmind egészségünk ellen is intéznek támadást.

Azonban sajna! nagyon kevesen ismerik és még kevesebben méltányolják ezen legjobb barátunk áldásos működését. Már fentebb rámutat-

tam, hogy a közegészségügyi intézkedések gyümölcsét, amint ez a dolog természetében rejlik, néha a közelebbi, néha a távolabbi, de mindig csak a jövő hozza meg. Amde a mai korszak jelszava: „aki hátul marad, tegye be az ajtót.“ A jelenkor embere munkája és pénze után hasznot, mentől nagyobb hasznot vár a lehető legrovidebb idő alatt. A materializmus az uralkodó planéta; de nem marad ez mindig így. Történelem tanította tapasztalat, hogy minden akció magában hordja már a reakció magját. A jelen rideg anyagiságot éppen úgy követni fogja az idealizmus nagyobb terjedése, mint a milyen vas következetességgel mindenkor a legnagyobb birodalmak szétbomlásából keletkeztek a duodecim államcsökők. E szerint remélhető, hogy majd időve az államférfiak sem fognak csupán gyors haszonra dolgozni.

Ha a közegészségtant minden iskolában tanítani fogják, a mint ezt Trefort keresztül akarta vinni; mondok, ha majd minden tanteremben, a népiskolától kezdve fel az egyetemig rendszeresen tanítani fogják: akkor támadni fog egy új generáció, mely számolni tudand a nem egészen kézzelfogható faktorokkal, oly mérvben fogja fejleszteni és szigorúan keresztülvinni a közegészségügyi intézkedéseit, hogy a reá háramlandó haszon mellett ki fogja vinni magának a művelt epithetont, a lovagias mellé.

Ezen terv kivételét, amennyiben a népiskolát illeti, nálunk egyszerű módon lehetne életbe léptetni. Azon községekben, hol a községi orvos az összes gyógytudományok tudora, az elvállalhatná, csekély remuneration mellett a hetenkint 1—2 órát igénybe vevő tanítást. Ott pedig, a hol sebész kartársak működnek, valamely szomszéd közegorvosa vagy a legközelebbi város egyik magán- vagy tisztviselő orvososa szentelné magát ezen nemes cselnek. A szegény falusi orvosnak már úgy is egyre megy, hogy a sok teher mellett egyvel több vagy kevesebb nyomja vállait, a városi kartárs pedig kellemes kirándulásnak tekinthetné az egészet.

Dr. Kabós Márton.

Hirek.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter Géresy László titeli kir. járásbírói díjakot ugyanoda irnokká nevezte ki.

Kinevezés. Nikolits Sándor főispán Pánczél Ottó szabadkai orvost Pancsova város főorvosává nevezte ki.

Jogtudor. Hubert Dávid, dr. Engelmann Zsigmond adatai ügyvéd irodavezetője, lapunk munkatársa, jogtudórrá avatott fel.

Meghívó. A Bács-Bodroghvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya f. hó 27-én (vasárnap) délután 3 órakor a vármegyei alispán hivatalos helyiségében ülést tart, melyre az igazgató választmányi tagjait fűszertelet meghívom. Kelt Zomborban, 1889. évi január hó 20-án. Schmausz Endre, elnök. Tárgyak: Az évi közgyűlés tárgyainak megállapítása és előleges meghesztelése. — Folyó ügyek.

Meghívó. A zombori „Polgári Kaszinó-Egyet” folyó 1889. évi január hó 27-én vasárnap, délelőtti 10 órakor az egyet helyiségében rendes közgyűlést tart, melyre az egyet tagjai hazafias üdvözléssel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Elnöki jelentés az egyet előző évi állapotáról. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése az előző évi számadások felülvizsgálásának eredményéről. 3. Az évi költségvetés megállapítása. 4. Az évi tagdíj megállapítása. 5. Az előző évi választmány, tisztviselők és számvizsgáló-bizottság lemondása és felmentése. 6. Új tisztviselők, választmányi tagok és a folyó évi számadásoknak az év végén leendő felülvizsgálására számvizsgáló-bizottság választása. Schmausz Endre, elnök. Dr. Lovász Márton, jegyző. — Tisztelettel figyelmeztetnek mindazon tag urak, kik a közgyűlésen jogaikat gyakorolni óhajtják, hogy az alapszabályok 36. §-ából kifolyólag kötelezettségeiknek eleget tenni sziveskedjenek.

Közgyűlés. A bács-ó-morovici takarékpénztár részvénytársaság 1889. évi február hó 14-én, az „Olvasókör” helyiségében első évi rendes közgyűlést tartja.

Meghívó. A magyar szent korona országos vöröskereszt-egyletének bács-hódsági főkegyele, saját pénztára javára, folyó évi február hó 13-án a hódsági polgári kaszinó-egylet helyiségében zártkörű táncvigalmat rendez. Beléptidő személyenként 1 ft. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdeté 8 órakor.

Színház. Pesti Ihsz Lajos színtársulatával f. hó 15-én Zentára érkezett s előadásait f. hó 16-án a „Nebánta virág”-gal kezdte meg.

A bács-ó-morovici takarékpénztár 1888. évi zármérlegét vették. Az egyesület, melynek alapitókéje 36,000 ft., a lefolyt év április havától december haváig összesen 1520 ft. 47 kr. tiszta osztalékot hoz részvényeseinek.

Eljegyzés. Szlávay Elemér, megyei árvászeki nyilvántartó, az aranyos ifjuság egyik derék tagja, a napokban jegyet váltott Ujvidéken a kedves és szép Winkle Paula kisasszonnyal, Winkle István ujvidéki tekintélyes polgár leányával.

A bosszu műve. Garán e hó 18-án olyan eset fordult elő, mely magában véve unikum s mely évtizedeken keresztül nem lesz elfelejtve a községi lakosság között. Az eset a következő: A mult évi restauráció alkalmával községi bírónak, mind vagyonban, mind pedig erkölcsben gazdag Keiner Gáspár választott meg. Mandátumát azonban nem bírta mindvégig viselni és ebben betegsége akadályozta; miért is e hó elején lemondott. E hó 18-án új bíróválasztás volt. E napon azonban a leköszönt bíró már oly gyenge volt, hogy beteg ágyánál a gyermekek, rokonok, szomszédok és ismerősök, a halál beálltát várták. Este 1/2 9-kor egyszerre csak hallatszik a vészszó: tűz van! A kétségbeesés még fokozódottabb volt, amikor az utcára kirohva, láttuk, hogy a lángok a halál tusával vívódó volt bíró feje felett hullámoznak. A ház népség közül, kik a beteg ágyát körül állták, leánya a legnagyobb borzalom és zűr-zavar közepette sem vesztvén el lélekjelenetét, a különben nem könnyű testű beteg atyát ágyából kiragadva, az átellenes melléképületbe vitte, hol némileg biztosítva volt, miután a tető eseréppel van fedve. A többi összejött népség pedig a tűz lokalizálásához fogott, mely dacára, hogy a tetők hóval vannak fűdve, csak a legnagyobb kitarás és erőmegfeszítés mellett sikerült. A ház ugyan biztosítva volt, dacára ennek a kár a 3000-et meghaladja, miután tetemes buza, zab, kukorica és széna a lángok martalékává lett. A már ugyis végperceit számláló betegre e rémtett döntő befolyással volt, miután is virradóra 1/2 3-kor visszaadta lelkét az Urnak. Temetése e hó 20-án délután a község nagy részvéte mellett ment végbe. A legmélyebb meghatottság szállta meg mindazokat, kik e tragikus látványról résztvettek. A megboldogult különben közkeletveltségnek örvendő egyéniség volt. Valószínűleg bíraskodása alatt vonta magára e párját ritkító ócsmány bosszúállást. P. K.

Meghívó. A Csonoplyai-Olvasó-Egyet folyó évi február hó 13-án saját helyiségében zártkörű táncvigalmat rendez.

Ujonejutalék. Az 1889-ben állítandó ujonejutalékra vonatkozólag mindeddig nem terjesztett törvényjavaslat a két törvényhozás elé, mert a kormányoknak szándékukban van, hogy az új véderő-törvénynek hatályát az ez évben sorozás alá kerülő évfolyamokra való intézkedés kivételével még az 1889. évben teljes terjedelmében életbeléptesse: e szerint az új véderőről szóló törvénynek az évenkénti ujonejutalékra vonatkozó határozatai 1898. év végéig lesznek érvényben. A sorozások tehát mindenesetre az új véderő-törvény határozatainak alapján fognak megtörténni és az állítás időpontja kizárólag attól függ, hogy a véderőről szóló törvényjavaslat mikor lesz királyi szentesítés alá terjeszthető. Az új véderő-törvény létrejötte után Magyarországon legalább négy hét szükséges a sorozás főmunkálataira, minthogy ez egy esetben az ujonejutalék felosztása nem kiegészítő kerületek, hanem hadtest-területek szerint történik és a törvény hatálybalépte előtt erre vonatkozó rendeletek a hatóságokhoz nem intézhetők. Az az eshetőség, hogy ez évben még az eddigi véderő-törvény intézkedéseit alkalmazzák, irányadó körökben kérdés tárgyát sem képezi. Magyarországon az idén az új véderő-törvény értelmében az 1868., 1867., 1866. és 1865-iki évfolyamok kerülnek sorozás alá.

A szabadkai színházi idényt most Palotay Piroksa kisasszonynak, a nemzeti színház volt tagjának, nyole fellépésre terjedő vendégszerelése élénkíti. Palotay Piroksa k. a. először „Romeo és Júlia”-ban lépett fel. A vendégművésznő a nemzeti színház kebelében mint vígjátéki naiva szerepelt és így fellépése Julia erősen drámai szerepében első debüt-számba megy. A közönség igen rokonszenvesen fogadta és nagy magánjelenete után ötször hívta a lámpák elé. Mellette még Kovács Lajos vált ki, mint Romeo. Második fellépésekor (e hó 19-én) „Francillon” címszerepében már beléptekor gyönyörű virágokréta fogadta a vendégművésznőt. Mindamellett hatás tekintetében e debut-je mögötte maradt az előbbinek. Palotay Piroksa k. a. még hatszor lép föl, a többi között Dóczy „Csók”-jában, „Az egér” címszerepében, „A párisi”-ban és Bartók Lajos „Thurán Anná”-jában. Ez utóbbi jutalomjátéka lesz, és Bartók Lajos személyes jelenléte is kilátásba van helyezve.

Az adai vasuti állomás kijelölése ügyében vesszük a következő levelet: O-Becse képviselőtestületének a vasuti állomás hová való kijelölése iránt tanúsított érdeklődése az adai képviselőtestületet is hasonló elhatározásra bírhatná. De a midőn erre nézve bátorodom a képviselőtestület b. figyelmét felhívni, egyszersmind kijelentem, hogy e tekintetben korántsem mint kezdeményező emelek szót. Egyik-másik v. képviselőnk ugyanis már eleve kifejezést adott ezen kívánatos eszme megvalósítására. Csak azt nem tudom, hogy a közgyűlés előtt tételt-e indítvány? Egyébiránt, ha tételt is, úgy látszik, hogy az a pusztában kiáltónak szavaiként hangzott el. Itt van tehát az alkalom — még talán nem multa idejét — hogy mi is megmutassuk, miszerint nem ragad-

tatjuk el magunkat azon tudat által, hogy hónapok mulva hallhatjuk a gőzköcsi fűtést. Ne tegyük össze kezünket így gondolkozva: ha már van vasutunk, mit törődünk azzal, hogy hol lesz az állomás. Ellenkezőleg. Míntán városunkat anyagilag nem csekély mértékben veszi igénybe, a képviselőtestületnek oda kell hatnia, hogy az áldozattal szemben legalább az állomásnak a város központjához minél közelebb építése által, némi kényelmet szerezzen a lakosságnak. Tudjuk ugyanis, hogy nálunk is a vásártér van kiszemelve az állomás leendő helyéül, holott több tekintetből ajánlatosb annak a barápra való építése; még pedig a nagyvendéglő és a városháza közötti utcácska irányában. Az igaz, hogy ez esetben a városnak meg kell vennie 3-4 beépített házlatot, az állomásra vezető útnál és hidat kell építtetnie a barán át; de ebből a városra nem hárulik oly nagy teher, hogy azért, mert egypár ezer frittal több kerülne vasutunk, örökre lemondjunk arról, hogy az állomás oly helyre építtessék, amely kényelmesebb lenne a lakosságra, a mennyiben közel lenne a központhoz, a város mindkét végétől egyenlő távolságban esnék, a mely emelné különben is esinos városunkat. Hiszen mit csinálnak az alvágók, ha a vásártéren lesz az állomás? Igaz: mehetnek majd a moholyi állomásra. Csak a „kukucska“-nak lesz jó dolga; meg is érdemi, mert hát drótos tótjaink az egész vidéket beutazzák — gyalog. De eltekintve ezektől és csak azt tartva szem előtt, hogy városunk képét nagy mértékben emelni fogja az állomás: nem kell-e odahatni, hogy egypár ezer fritt árán ugyan, meg egy kis kérés és utánjárás útján odaépíttessék, a hová mi kívánjuk, a hol célszerűbb, előnyösebb lesz? A vasuti mérnök által felhozott s ezen eszme elejétől célzó azon ellenvetést pedig, hogy az adai és moholyi állomások — az eszme valószínűsége esetében — igen közel esnének egymáshoz: nem fogadhatja el a képviselőtestület érvül akkor, a midőn csak egy km.-nyi differenciáról lehet szó; nem akkor, a midőn e csekély távolságot a vonat 1-2 perc alatt megtéve, a csekély idő nem hathat zavarólag a vonat gyors haladását illetőleg. Tegye tehát a képviselőtestület közzgyűlése tárgyává annyival is inkább, mivel az ő-beszelek siker-koronázta lépéseit félsikernek tarthatják. Akarja, kérelmezze, küzdjön érte, az illetékes helyen, már csak azért is, hogyha kérelmével esetleg elutasítatnák, nyugodtan mondhasa: nem rajtam mult, hogy drótos tótjainkat ébreszti fel álmaikból a gőzköcsi fűtve. De ugy hiszem, hogy azon meggyőződésünkben, hogy a képviselőtestület lépéseit siker koronázza, nem kell valami túlvértes reményekkel biztatnunk magunkat.

Konstábléri intézmény. Ujvidéken e hó 14-ike óta a közrend felett konstáblerek őröknek.

Házasság. Simonyi Sándor, helybeli kir. törvénytörvényeséki díjnok, hétfőn vezette oltárhoz a kedves és szép Rubes Jusztina kisasszonyt.

Bál. A bács-almási ifjuság 1889. évi január hó 19-én Bács-Almásán a „Nagykorona“ nagytermében zártkörű táncvigalmat rendezett, mely az itt tartott mulatságok közt ritkítja párját. Már pedig a ki tudja, hogy mily fényes táncmulatságok szoktak lenni Almásán, a mely az egész vidék központja, a hová környékünk kiváló elemei találkát szoktak egymásnak adni, megítélhetlünk sikerét. A hölgyek elegáns és izléses ruhái a bál fényét nagyban emelték. A terem fényes és meglepően díszes volt. A táncrendek, melyekkel a rendezők a hölgyeknek kedveskedtek, elegáns és művészi kiállításnak voltak. Legnagyobb meglepetést szerettek azok a százakra menő csokrok élővirágok kiállítását, a melyeket a rendezők az uraknak nőválás alkalmával átadtak, hogy azokkal a hölgyeket meglepjék. E végből nem is mulaszthatjuk el a 4 rendezőnek hálás elismerésünket nyilvánítani. Rendezők voltak: Pinkovics Antal, Rubinák, Werner és Szalai Dezső, a kik a bál sikere érdekében semmi fáradságot nem kíméltek, és így a sikert a legnagyobb mértékben el is érték. A szabadkai zene pedig éppen alkalmas volt arra, hogy a kedélyhangulatot és jó kedvet fokozza. A kellemes mulatságon részt vettek: Deák Zsigmondné, Bakai Károlyné, Némethné, Szücsné, Miklósi Pálné, Wernerné, Miklósi Erzsike, Simkóné, Kuthi Mihályné, Jägerné, Molnár Józsefné urók stb. A kisasszonyok közül: Werner Lujza, Simkó Irma, Egger Mariska, Szücs Jolán, Lichtneckert, Jäger Flóra kisasszonyok.

Sport. Szabadkáról írják: A szabadkai korecsolyázók közvetlen a vasuti indóház előtt egy mesterséges jégpályával rendelkeznek, hol naponként a város szépei is gyakorolják magukat és adnak találkát ösmerőseiknek. Szücsné és kitartó korecsolyázóknak bizonyulnak dr. Antunovich Józsefné, Békeffy Gyuláné, Danes százasné, Franke Margit k. a., Janiga Juliska k. a., br. Höllerné, br. Höller Jozefa k. a., Kráhl Nelli k. a., Lux Irma k. a., Manojlovits Melanie k. a., Nékicsné, Reinitz Ida k. a., Ruttkay nővérek, Reiberger, Schreier Rózi k. a., Sztoezek Miklósné, Sztoezek Kamilla k. a., Sztojkovits Bóra és Gizella k. a., Tausig Gizella és Mariska, Schäffer Mórné, Vermes Erzsébet k. a., Vermes Kamilla k. a., Vermes Mariska k. a., Vojnits Antalné, Vojnits Piroška és Teréz k. a., Vukovics Katica k. a. Az összes korecsolyázók közül feszelen testtartásával és nagy eleganciával Sztojkovits Gizella k. a. mint műkorecsolyázó válik ki. Achilles.

Hímen. Ujvidéken Maletics Ilona kisasszonyt eljegyezte ifj. Makk József, nagy-beeskereki kir. törvényeséki alügyész.

Titeli hírek. Hónapokon keresztül féltünk s aggodtunk. Szégyen kimondani, de nem tagadhatjuk, hogy polgári kaszinónk, dacára elnökünk buzgólkodásának, az itt divatos, megmagyarázhatlan közöny következtében a bukás szélén állott. De végre győzött a jobb; Kirschbaum addig buzdított, míg végre a kaszinó rendületlen hívei megkésztették az eddigi anyagi áldozatát s most a tagok számát illetőleg megfogya bár, de törve nem, ez évre ismét biztosítva van egyletünk egzisztenciája. Siettünk is óta a tisztújítás alkalmával újabb megválasztani elnökünknek, valamint maradásra kértük a többi tisztviselőket, s megígértük a közgyűlésen, hogy rendszeresen befejezzük a tagdíjakat. — Feltettük óvodánkat is, mert a hátralékok ott is nagyon felszaporodtak. Azonban az elnök Nagy Kálmán dr. példáját, illetve érlely fellépését az ő távolléte következtében követte az alelnök, Miklusevits, s ma az óvoda, mondhatjuk igen jól áll, készpénzekkel rendelkezik. Az óvoda szép életlejt adott magáról éppen a napokban, folyó hó 16-án, amidőn tombolóval egybekapcsolt táncmulatságot rendezett. S ha a vigalom nem is volt népes, mint évek

előtt szokásban volt, a rendező fiatalág, valamint az egylet, meglehetően elégedve, mert a jelen voltak jól mulattak, s az óvodának 100 forintnyi jövedelmet jutattak, ami ezen pénzsűk világban nem éppen megvendő összeg. Sajnos, hogy ismét egy nyilvános botrányt kell megrónunk, amenyiben ezen másként sikerült mulatságot, egy erkölcsileg bélyegzett egyén kiutasításának elmulasztása kompromittálta, s közfelháborodást szült. — A r. k. hitközségben is nagyobb mozgalom indult meg ismét. Évek óta különösen találtuk, hogy az itteni plébános maga volt kénytelen küldeni az ugynevezett párberekért s midőn ezt lefizettük, a templomszolga, majd ismét az orgonista jött a templomatyák képviselőtében évi járandóságáért. Kirschbaum Lajos plébánosunk a hitközséggel egyetemben azt óhajtaná elérni, hogy ezen most említett kultuszadó a többi adókkal egyidejűleg a közséki pénztárnál fizetessék, s onnét legyen negyedévenként kiszolgáltatva. Hir szerint a kilátások kedvezők, mely esetben örülhetne vívmányának, mert valóban kellemetlen lehet minden plébánosra az ugynevezett párbérszedés. — Egy nagyobb ügy is forog szőnyegen a r. k. hitközségben. Ugyanis a r. k. egyház, plébániai s iskolai célokra a politikai községtől a határvidék felosztásakor 71 hold réti földet kapott, amely föld a védgát biányában évenként viz alá kerül. A hitközség most más, használható földet kér a politikai községtől. Kívánjuk, hogy kérelme teljesüljön s akkor tán szerezhet majd a plébános egy rendes kántort, aki énekel a temetésekén; mert, amit végtelenül csodálni vagyunk kénytelenek, az orgonista csak a templomban énekel kevés díjáért, a temetésekén pedig maga a plébános a kántor. Különös, de igaz. Remélhető, hogy ez nem marad mindig így. — Előlegezési egyletünk is van újév óta. Dr. Kresztits nagy szorgalmat fejtett ki, hogy az egylet virágozzék. — Megemlítendő még végül, hogy hallomás szerint Titelre folyamemérőki hivatal jönne, mi újabb élénkséget adna ezen ugyis nagyon hanyatlásnak indult helynek. Arról is van szó, hogy egy nagyobb mérvű fegyház építése szándékoltatnék, mi azonban eddig csak terv. — r.

Eljegyzés. Szabadkán Sugár Manó, ottani kereskedő jegyet váltott Weiszberger Mór ékszerész leányával, Jenny kisasszonyal.

Kimutatás az „Ujví üdvözletek megváltása“ címén a létesítendő árva- és szeretetbáz-alap javára begyűlt összegekről. Sándor Béla 20 ftt, Schmausz Endre 5 ftt, Schlagerter Gyula 5 ftt, Berecz Károly 3 ftt, Ertl János 5 ftt, Vény Márton 5 ftt, Bosnyák János 2 ftt, ifj. Ertl János, József és István 15 ftt, Zsupánszky Lyubomír 5 ftt, Korbai Károly 5 ftt, Krappenheim József 2 ftt, dr. Kameniczki Sándor 2 ftt, Szemző Mátyás 5 ftt, Tápay Péter 5 ftt, Eigel József 2 ftt, Mladoniczki Vince 1 ftt, Szigeti József 1 ftt, Hoffman Frigyes 2 ftt, Traupmann Endre 1 ftt, Kohut Henrik 1 ftt, Kikindai Aladár 1 ftt, Jeney Mihály 1 ftt, Matkovits Lajos 10 ftt, Rezsny Aurel 2 ftt, Sztrilich Antal 1 ftt, Mihály János 1 ftt, Pilászanovits József 5 ftt, dr. Pilászanovits Mátyás 5 ftt, Kapetanovits János 4 ftt, Szalai Károly 4 ftt, Kósa János 1 ftt, dr. Milkó Ignác 3 ftt, Kleiner Adolf 2 ftt, Scultéy Kornél 2 ftt, báró Rédl Béla 5 ftt, Radoychich Endre 3 ftt, Deisler Sándor 10 ftt, Gombos Béla 3 ftt, Tripolszky László 5 ftt, dr. Lovász Márton 1 ftt, dr. Rátai József 5 ftt, Kulucsis Agoston 1 ftt, Vojnits István 1 ftt, Bertolinó Sándor 1 ftt, Maicen Alajos 1 ftt, dr. Széchenyi Tamás 1 ftt, Eremitis Bogolyub 1 ftt, Kubieska Hugó 1 ftt, Sztrilich Mihály 1 ftt, Csernus István 1 ftt, Tápay István 1 ftt, Szücs Mihály 1 ftt, Beke Gyula 1 ftt, Csiesáky Mihály 1 ftt, Jakobtsits János 1 ftt, Hruby Mihály 1 ftt, Pavlovits Izidor 1 ftt, Beke József 1 ftt, Halm Ervin 1 ftt, dr. Alföldy Gedeon 5 ftt, Vojnits Dávid 1 ftt, Pribil Ernő 2 ftt, dr. Molnár István Lajos 2 ftt 50 kr, Bittermann Nándor 2 ftt 50 kr, Zsigmond Gyula 2 ftt, Krieg Béla 2 ftt, Fischer Nándor 2 ftt, Poppovits Dusan 3 ftt, Szauer Ferenc 3 ftt, Hartmann János 2 ftt, Zsigmond Dénes 2 ftt, Zányi József 2 ftt, Vibiral József 2 ftt, Obláth Mór és Lázár 5 ftt, Auer Ferenc 1 ftt, dr. Koch Mór 1 ftt, Szücs Lajos 1 ftt, Rosenberg Adolf 2 ftt, Zsigmond Góntér 2 ftt, Rosenberg Mór 5 ftt, Czifrusz Ferenc 2 ftt, Deák Zsigmond 3 ftt, Arnold Antal 1 ftt, Horváth György 1 ftt, dr. Kresztits György 1 ftt, Lazkovits József 1 ftt, Jusits Lajos 1 ftt, dr. Boromisz Tibor 3 ftt, Lajthay Benjámín 2 ftt, Mikó Mihály 1 ftt, Preszly János 5 ftt, Császár Péter 3 ftt, König Gábor 1 ftt, Radimeczky Ferenc 3 ftt, Szemző László 10 ftt, Városey Károly 5 ftt, Rigyciai Kaszinó 10 ftt, Gaiszt Béla 2 ftt, Berecz Lajos 1 ftt, Baráth Kálmán 1 ftt, Vámoscher Nándor 5 ftt, Vojnits Lukács 5 ftt, dr. Vojnits István 5 ftt, dr. Thoman Jakab 3 ftt, Szilvásy János 2 ftt, Latinovits Géza 5 ftt, Zsuffa Károly 5 ftt, Roheim Károly 10 ftt, Szaitz Ferenc 2 ftt, Ó.Szivac község 10 ftt, Fridrik Tamás 1 ftt, Csopor Gyula 2 ftt, dr. Szommer Antal 1 ftt, Mezey Imre 1 ftt, Lederer Pál 1 ftt, Válik Imre 1 ftt, Bartl Antal 1 ftt, Jellmann Alajos 3 ftt, Kromer Jakab 3 ftt, Geiszer József 1 ftt, Klem Pál 1 ftt, Klem József 1 ftt, Hermansdorf Antal 1 ftt, Gillich Péter 2 ftt, Dömötör Hugó 1 ftt, Jánosi Mihály Máté 1 ftt, Dozza Hünér 1 ftt, Vass József 1 ftt, Viederkehr János 1 ftt, Köhn Mór 1 ftt, Neuser Jakab 1 ftt, Krieg Károly 1 ftt, Hesz Mihály 1 ftt, Dombovits Márton 1 ftt, Abraham Herman 1 ftt, Rátay Tivadar 1 ftt, Scultéy Nánán 1 ftt, dr. Veidman Vilmos 1 ftt, Áldori Mór 1 ftt, Planasch Antal 1 ftt, Grün Ádám 1 ftt, König Ádám 1 ftt, dr. Schmausz Antal 1 ftt, Szabó Péter 1 ftt, Raits Miklós 2 ftt, dr. Fleischer Samu 2 ftt, Késmárky Gyula 1 ftt, Fleischacker István 50 kr, Thurszky János 1 ftt, Késmárky Béla 1 ftt. Összesen 390 ftt 50 kr, azaz háromszázkilencven forint és 50 krajcár. Kelt Zomborban, 1889. évi január hó 15-én. Schmausz Endre s. k. alispán.

Thea-estély. A zombori játékon magyar nőegylet által január hó 19-én játékon célra rendezett thea-estély összes bevétele 345 ftt 85 kr, kiadása 217 ftt 63 kr és így tiszta jövedelme 128 ftt 22 kr volt. A részletes leírás következik.

Moholyon a műkedvelői előadás alkalmából Mikosevits József zentai ügyvéd is fellüfített 5 ftt; ez összeget utólag itt nyugtatják.

Az adó- és illetékügyi, valamint bírósági árveréseknél különböző hatóságok közegek közreműködése folytán előforduló visszadások megszüntetése végett a pénzügyminiszter körrendelettel intézett az összes adófelügyelőkhöz. Meghagyja az adófelügyelőknél, hogy utasítsák az állami végrehajtókat és az illető közigaz-

gatási közegeket, hogy minden egyes árverési határnapról, a végrehajtást szenvedő nevének és lakásának pontos megjelölése mellett az illetékes helyi járásbíró-ságot azonnal értesítsék. Oly esetben, midőn a zálogolás és árverés közt lefolyt időközben ugyanazon ingóságokra bírói foglalás foganatosított, és e bírói foglalás megtörténte az adóárverést megelőzőleg, vagy ennek alkalmával az adóvégrehajtással megbízott közegek előtt igazoltatik, a netáni többletet az adóvégrehajtást szenvedőnek ki ne adják, hanem a bírói foglalás foganatosítását haladó ezen összeget, a bírói foglalás foganatosítását eszközölt kir. járásbíró-ság letétvitalához tegyék át, és erről ugyanezen járásbíró-ságot is átiratlag értesítsék.

Öngyilkosság. Torzsán egy 65 éves asszony ismeretlen okból felakasztotta magát.

A Bács-Bodrogh vármegyei helyi érdekű vasutak alakuló közgyűlése. Gróf Pejacevich János és Földiák Gyula a horgas-zenta-óbecse és szabadka-zentai vasutak engedélyesei e hó 17-én a vasutovonalak építésére és üzemeltetésére részvénytársaságot alakítottak. A részvénytársaság átvette az engedélyesek összes kötelezettégeit és elfogadta a vasut építésére néve Gregersen és társaival kötött szerződést. A vasutovonal Zenta, O-Kanizsa, Ada, Moholy, Petrovostelló és Ó Becse községek 755,000 fttal, Bács-Bodrogh vármegye 250,000 fttal járulnak törzsrészvények ellenében. A közgyűlésen megválasztott a 24 tagú igazgatóság, melyre egy tagot a közlekedésügyi miniszter nevez ki és az öttágu felügyelőbizottság. Az igazgatóság elnökévé gr. Pejacevich János, alelnökévé Schmausz Endre választották. Az igazgatóság az ügyek vitelére saját kebeléből végrehajtóbizottságot küldött ki, melynek tagjai gr. Pejacevich János, Schmausz Endre alispán, Matkovich Lajos főszolgabíró, Benke Gyula, Földiák Gyula, Fischer János és a közlekedésügyi miniszter által kinevezendő igazgatósági tag.

Felhívás. A „magyarországi tanítók Eötvös-alapját gyűjtő országos bizottság“ ezennel tisztelettel felkéri az ügyfeleket, valamint azon nemeslelkű emberbarátokat, a kik a tanító-özvegyek és árvák sorsának enyhítését, valamint a magasabb tanintézetekben jelesen tanuló tanítógyermeknek jövőjét szívtükön viselik, emlékezzenek meg 1 ftt évi járulékaikkal, illetőleg kegyes adományaikkal a nemzet legszerényebb napszámásainak országos jótékonyi intézetéről és küldjék be adományaikat még f. évi január hó 24-dike előtt Orley Jánoshoz, az Eötvös-alap pénztárnokához (Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca, fővárosi népiskola) annyival is inkább, minthogy számadó könyveink a jelen évben is január 25-én záratnak le és így a később érkező összegek már nem gyarapíthatják a jelen évben kiosztandó segélyösszegeket és ösztöndíjakat. Ügyfeleinket ismételve fokozódó tevékenységre kell kérnünk az „Eötvös-alap“ érdekében; mert ambar alapunk tökosített vagyona a jelen évben 8750 forinttal gyarapodott, jótékony intézetünk rendes évi bevétele, mely a kiosztás alá eső segélyösszegek és ösztöndíjak megállapításánál számba veendő, a mult 1887-ik évi rendes bevételével szemben még nem mutat emelkedést. A mai pénztári kimutatás szerint jelen rendes tiszta bevételünk csak 2271 forintot tesz. Ugyanezért, nehogy ismét tíres kézzel keljen alapunknak a hozzá forduló tanító özvegyek, árvák és jelesen tanuló ifjak nagyobb részét elbocsátani: lefolyó évünk utolsó percében újra felemeljük kéro szavunkat, s életben-nünk az a reménység, hogy felhívásunk nem marad „kiáltó-szó“ a pusztában! Budapestben, 1889. január 5-én. Péterfy Sándor, az „Eötvös-alap“ orsz. bizottságának elnöke. Luttnerberger Ágost, s. k. titkár. Orley János, s. k. pénztáros.

Az ifjusági bál meghívó f. é. január hó 29-én és 30-án bocsátatnak szét. A rendezőség felkéri mindazokat, kik tévedésből meghívót nem kapnak, hogy ez iránt a rendezőség bármely tagjához fordulni sziveskedjenek. A mint értesülünk, a bál igen fényesnek ígérkezik. A rendezőség a bála Dankó Gábor jóhírű bajai zenekarát rendelte meg. Különösen emelni fogja a bál kedélyességét és díszét az elmésen összeállított fűzértene, a mi által az ifjuság ezen — elég sajnos — már divatját vesztett társas táncot újból meg akarja honosítani.

Gyászhir. Tetszett a mindenható Istennek, ki beláthatatlan gondviseléssel intézi földi életünk mulandó napjait, főtisztelendő Inglicshoffer Károly Zombor-egyházkerületi esperes és Kerynaja községnek buzgó plébánosát életének 59-ik, áldozásának 33-ik s plébános tisztségének 15-ik évében, az előkészítő szentségek áhitatos felvétele után f. hó 24-én Magához szolítani. Az elhunyt-nak hült teteme szombaton, e hó 26-án, a kerényjai rómkath. egyházban reggeli 10 órakor tartandó gyászmise után fog az ottani sírkertben örök nyugalomra tétetni. Zombor, 1889. évi január 24-én. Legyen a feledhetetlen főnök és szeretett paptársnak fájdalmas elmulása e földön, boldog ábradás a menyben! A zombori egyházkerület papsága.

Asztaltársaság alakult Ackermann Józsefnek a „Két fekete lóhoz“ címzett vendéglőjében, mely a Bánát külvárosi szegény gyermekek felruházását tűzte ki célul, valláskülönbőség nélkül.

Siketnéma gyermekeket (7-12 éves) elvállalok oktatás céljából írásra, olvasásra és számolásra. Föltételek levél útján is megtudhatók, az oktatás eredménye pedig nálam betekinthező. Berencz Mihály, uj-futtaki tanító.

A budapesti értéktörszéről. (A „Magyar Mercure“ heti tudósítása.) A tőzsde eléggéletlen. A konverzió, mely teljes foganatban van, az ő közreműködése nélkül történik. A magyar földterhermentesítési kötvények konverzióját a pénzügyminiszterium egy felhívással hajtják végre, és a többi kötvényeknél is csak egyszerű csere történik. Hónapokon át oda irányult a tőzsde minden törekvése, és minden reménye, hogy a konverzió új lendületet, új életet hoz az üzletbe, s most a tőzsdének semmi szerepe nincs a konverzióval; e feletti eléggéletlensége fejeződik ki az árfolyamokban, melyek — ambar az alaphangulat ma ismét szilárd — valamivel alacsonyabbak, mint a mult hetén. — Járadékok és befektetési értékek szilárdak ugyan, de semmit sem javultak, sőt az arany cimetek a valuta csökkenése következtében még valamivel alacsonyabbak is. — Bankrészvények közül csak is a helyi bankokban van élénk forgalom emelkedő áron. A két hitelrészvény valamivel gyengült. — Közlekedési vállalatok részvényei közül a magyar garantált vasutak ismét jelentékenyen emelkedtek, ellenben a magánvasutak részvényei csökkentek.

Az E. M. K. E. lobogója javára Rigycián Neszmírák Mátýásné 1 rft, Berta László 1 rft, Toperczer Emma és Feri 1 rft, Sándor József 50 kr, Allaga 1 rft, Maison Mihály 1 rft, Sándor József 50 kr, Allaga 1 rft, Sacha Mór 60 kr, Loschitz Henrikné 40 kr, Breslauer Ernestine 50 kr, Braunberger Mórné 50 kr, Veigand Antal 50 kr, Reeb Mihály 1 rft, Loschitz Sándorné 2 rft, Loschitz Vilmos 40 kr, Tusler Etel 20 kr, Schvarz Ádám 20 kr, Gyust Antal 50 kr, Kerescher Antal 20 kr, Bohner Ádám 20 kr, Jahoda Matild 40 kr, Klodivóné 60 kr, Nagyné 50 kr, Weiszné 20 kr, Pforz János 30 kr, Pfeffer Pál 20 kr, Rorás Imre 10 kr, Effinger G. 35 kr. Összesen 16 rft 15 kr.

DAKU ZSÓFI BECSÜLETE.

Írta: Kajabusz.

A kenyérnek elégségében felfülvadott öregvárosi lakosok mindig bizonyos kicsinyléssel szólta az „ujvárosi“ szegényebb emberekről; mintha valami nagy érdem volna abban, hogy valakire jókora vagyon maradt az apjáról, mint az ököre a szarva; az meg szerfölött szegényelni való volna, ha valaki nem örökölt egyebet, mint a két kezét s a becsületes igyekezetet.

Már pedig olyan bolond a világ, — akár mennyire helytelen is felfogásban, — hogy a tisztelet lajtorjáján bizonyos vagyon szerint helyezi el az embert. Ime az öregvárosi dolyf lenézi az újvárosi embert nemcsak a gyönyörben, értelemben, erkölcsben, mindenben alábbvalónak tarja magánál.

Vagy micsoda elbizakodott, kevély beszéd az, amikor azt mondják (az óvárosban), hogy az újvárosi leányból soha sem lehet egyeb, mint legföllebb újvárosi menyecske, mert hát olyan vékony ott a fehérnép erkölce, mind a suhogó nád; koronája hajló, töve mocsárba vész. Hát van joga ilyen mondani a kenyérnek elégségében felfülvadott öregvárosi embernek, a ki körül van rakva vétekekkel? Hát talán a kik zongorázni tanulnak, szagos licierinus olajjal dédelgetik a kezeit, zöld salugáter alól kukucsálnak a gavallérra, azok mind, angyalszámba mennek? No hiszen!

Sok szegény leánynak nap égeti arcát, megfekettül bőre, de fehér a lelke, meg tiszta a szive. Tévedés azt hinni, hogy a jó erkölcsöt, lányág koronáját, a hajadoni pártát csak az őrizheti meg, aki napernyő alatt hordja. No hiszen!

Itt van előttnk a Daku Zsófi példája. Szegény leány volt, csak a teste, a lelke, meg egy rossz mostohája, mégis megőrizte becsületét, pedig az Újvárosban lakott. Tiszán maradt az, mint a frissen hullt hó, nem is esoda, mert könnyeivel mosta, mint az égi hajnal az álmából ébredő virág kebelét.

A Daku Bálint háza ott állott a „Homok“ utcán. Nádas, kicsiny ház volt az eldugva szálas akácok közé. Ablaka alatt orgona bokor hozta virágát, kínálta illatát. A parányi kertben a krumpli között is ott áldogáltak a nagy fejű georginák; bab bokor mellett egy-egy száll árvascska rozmarin, verberna stb. — Szegény ember vete-ménnyel dugatná tele akármilyen tenyérnyi kertjét, de olyan lány, mint Zsófi, virág nélkül meg nem hagyja. A kert közepén szederfa állott, amit pulpitusnak választott ki a maga számára, valami szerényebb igényű madárka, amennyiben este reggel ott zengedezte el énekét, — vagy hogy a családja is ott vala, — ezenkívül az ereszt alatt feskék csicseregtek.

Daku Bálintnak így a háza tája kívülről eléggé kellemesnek volt mondható; hanem a belseje csak annyiban különbözött a purgatoriumtól, — amit a kath. atyafiak hisznek, — hogy míg ott az embernek az egész teste ég feltehetőleg egyenletes melegben; addig szegény Bálintnak a saját házában csak az arca égett folytonosan. Az a napon barnult, vihártól csapkodott, verejtéktől ázott becsületes arc.

És pedig égett az orója a felesége miatt. Második felesége volt Daku Bálintnak. Elfelejtette a példabeszédet, hogy a ki másodsor házasságot, az nem érdemi azt a jótéteményt, hogy meghalt az első felesége. — No de azt a mondást urak számára találták ki. Szegény ember hova legyen asszony nélkül? . . . Csak már azt a kikapó Takaró Borist ne vette volna el az öregvárosról. Hiszen tudhatta, hogy megég vele. Nem minden rossz hirméltitli hajadon volt a Boris, a ki addig csalogatta, válogatta a legényeket, hogy egyszer azon vette magát észre: hopp! lányunk maradtam!

Akkor aztán jó volt özvegyember is. Régen megmondta az öreg Tamadiné, hogy „ami egyszer karika, gurul az“. Takaró Boris nem igen tudta magát beletalálni abba az egyszerű, csendes életbe ott az akácfa alatt hallgató kis házában, nem úgy volt szokva. Hideg vízben mosni, forró napon égni, nem az ő természetéhez való volt. Olykor olykor, ha a szükség hosszabb időre bezsallt hozzájuk, a keserűség árja egész vastagon kilocsent Borishól, hogy minek vett asszonyt a Daku Bálint, ha nem bírja tartani? A szegény Zsófit meg üldözte, kinozta, ahogy az effajta mostohák szoktak cselekedni.

Daku Bálint megintette egyszer-kétszer amúgy parasztosan; hogy a kékje is ott maradt. Akkor még az is jött a panaszhhoz, hogy a férje rosszul bánik vele, minek viszonzásául aztán ő nagyon jól kezdett bánni másokkal. — Nem igazat mondott a vén Tamadiné? . . .

Nohát ilyen levegőben nőtt Zsófi, mint a tövis közé jutott ibolya. Házi perpatvar, mostohája gyűlölése rontották el napját, zavarták éjjeleit — míg gyermek volt, addig csak türelem kellett hozzá, ezeket elviselni, nagyobb baj nem történt. Míg nem szeretett mást, mint az apját, az orgona bokrot az ablak alatt, a kert végén sétáló patakot, meg a kék eget; addig valami kézzel foghatóbb veszedelem nem ütött a házra. Hanem azután, bezegg azután!

Daku Bálint a nyári napokat kinn a mezőn munkában töltte, mint azt becsületes újvárosi ember tenni szokta, néha csak a vasárnap vetette haza. Az asszony többnyire otthon hivalkodott, unta is magát. Valami korhely ács, bizonyos Páva Marci járt hozzá unalmát elűzni, meg megvigasztalni. Csak elsétált a „Homok“ utcán, s ha Takaró Boris az ablakban volt, csak tüzet neki a szemével, mindjárt megértették egymást.

Egyszer aztán a Zsófi szívének a bimbói is nyiladozni kezdtek. Nem érte be a kék éggel, patakka s az orgona bokrokkal, sőt úgy tetszett, hogy mindezeket semmibe sem veszi Zsargó Laci mellett, aki igen becsü-

letes s derék legény vala s Zsófit felettebb szerető. No de ebből támadt a nagy veszedelem.

A Takaró Boris, mint afféle világ asszonya, soha jól nem lakot szemeit a derék Zsargó Lacira is rá vetetgeté; minekutánna pedig ez hiába való mesterkedésnek látszott és csufosan kudarcot vallott, bosszút esküdtött saját mostoha leánya boldogsága ellen. Milyen kikülvadottan fertelmességek vannak egy-egy asszonynak a szívében, a trónustól kezdve le a mosó teknőig!

Eleinte észre sem vette a szép Zsófi, hogy ha az a bortömő ács a Páva Marci oda vetődik; mostohája magukra hagyja őket, át-átszalad a szomszédba. — Bánta is már Zsófi az egész gyalázatos dolgot a mostohájának, mikor nem lehetett rajta segíteni, rá se hederített, egy szava, egy nézése nem volt a csavargó Marci számára. Megszokták már ezért a dologért a pirotságot apjostul együtt — ami karika, gurul az — a vén Tamadiné szerint. Vesszen, ha veszni indult.

Egyszer aztán olyan eszenélküli beszéd kezdett terjedni az Újvárosban, hogy Páva Marci voltaképen Daku Zsófihoz jár, az a szeretője. Nagyot dobant erre a csapásra a Zsargó Laci hű szíve; de még nem akarta egész átaljában elhinni, nem akart mindjárt a fekete gyanunak fehér ágyat bontani. A Zsófi olyan tiszta, mint az égi sugár, hogy lehetne az? . . .

Hanem a vénasszonyok, akik több kárt tesznek az országban, mint valamennyi Savanyu Jóska, elkezdtek sugni, bugni, szóni az armány és gonoszság hálóját a rágalom szálaiból. Hiába mentette Laci szíve bálványát, Zsófit, azt mondták neki, hogy: „náj lelkem, minden okos lány úgy viseli a viganóját, hogy a színes oldala van kívül.“

A fekete gyanu ráfeküdt már a fehér ágyra, Zsargó Laci meg Daku Zsófi közt hallgató, száraz feszültség állott be, mint mikor hosszú nyáron telve a légzővel, ki sem tud tisztulni, be sem tud borulni, az ember úgy óhajtozik egy kis zivatart után. Milyen kegyetlen állapot ez szerelmek közt! A legény nem mer már a leány szemébe nézni, amikben pedig olyan sokáig otthon volt.

Már nótát is csináltak az Újvárosban a pajkosabbak, mert az irigység úgy szeret a más könnyeiből dorézolni:

„Hull a zápor, nyári felhő ha ontja
Daku Zsófi selyem haját kibontja,
Selyem haja szinte ragyog az éjbe
Ugy ül le a Páva Marci ölébe.“

Mikor ezt Zsargó Laci meghallotta: egyet fordult vele a világ s ő maga is elfordult a Dakuék házatól. Takaró Borisnak úgy kacagott belől az a gonosz lelke.

Az ősz haldokolt immár a tarlott bokrok alatt. A kerti szederfán régen beszűntette dalát a kis madár, — milyen jó annak, hogy másik helyre mehett, ha az egyiken hideg van, az orgona bokor mint valami esontvárvál áll az ablak alatt. A georginák is fonyadtak, derűtőlten haldokolnak. Olyan puszulót az egész kis kert, mint a Daku Zsófi lelke. Ott ül a szép lány haló virági közt, busulva, zavartan, mintha a saját lelkét keresné, könnyel teli barna szeme szeliden édes, mint a holdfényben csillogó forrás. Sir, sir hogy könnyitsen keservén. Az egész város tele van azzal a ronda hírrel, hogy ő a Páva Marci szeretője, aki neki apja lehetne. Laci megszakított vele minden összeköttetést, vissza kérte a jegykendőt, mert hát ő becsületes leányt akar elvenni feleségül. Azt mondják, hogy úgy mondta. Becsületes leányt! sóhajtja Zsófi, — hát neki nincsen becsülete? . . . Teremtő igaz Isten! . . . és zokogva borul a leveletlen szederfára, könnye versenyt ömlik az ősi felhő vizével.

Mondom, hogy aztán a tél is elmúlt, a nélkül, hogy ezek az újvárosi dolgok valamit javultak volna. Sőt a munkanélküli hosszú időben meginkább megérelődött az a bolond közvélemény, hogy a Páva Marci csak mutatta a Takaró Boris iránti vonalmat, voltaképen pedig Zsófit szerette, vagy talán mindkettőt. Az semmit nem segített a dolog, hogy Daku Bálint a feleséget elkergette, sőt még több alkalmat adott a nyelvess asszonynak különböző különböző pletykák termelésére, melyekből az az egy dolog volt világos, hogy a Zsófi szerelme Laci iránt csak eltemetett becsületének volt a temetési kísérete.

Az Újvárosban közel fekszik egy vizimalom — a városban az a nevezetes tulajdonsága van, hogy esztendőben egyszer van víze — a tavaszi olvadáskor, hanem akkor annyi jut neki ebből a jóból, hogy még az abonyi határban is forognak a kerekei. (t. i. hogy elviszi a viz.)

Nohát a csavargó Páva Marci éppen ebben a malomban húzta meg magát ez idő szerint mint molnár. Ő olyan helyre való volt, ahol legföllebb pár hétig tarthat a munka. Víz volt bőven, minek következtében Marci minden nap részeg volt; nem a víztől, mert a molnár ha víze van, bort iszik. Temérdek volt az ölető a piciny malomban.

Mondom, hogy tavaszi olvadás volt. Még csak a béka virág tarkította a mezőt, a bokrokról a száraz levelet még nem taszította le a friss rügy, de azért a pillangó kéjesen dől a szellőre, ringva a napugarás légben. A tó szélein a tavalyi sás mocsokos roncsalékai közül eleven zöld száraz nyulnak fel, a malom mellett a bogos fűzfák heja megszinesedik, szől a tilinkó imitt amott a berekben. Egy egy madár sivit fel készítogetvén torkát az udvarló beszédre, mellyel édes párt esábit majd. Tőri a barázdát már az eke, a levegő enyhe, a fák rügyeznek, a marhák tele vannak boldogsággal.

Zsófi is a malomban van. Egy kis kenyérnek valót örlöt. Ő viszi apja mellett a háztartást, mótá cifra Borist elkergette. Legalább csendes, békességes a házuk. Békés igaz, de szomorú is. Zsófi olyan mint a hervadó virág, melynek szívgyökere vette magát a féreg. Hol van becsülete? Hogy bizonyítsa be, hogy nem szeretője Páva Marcinak? A világ azt hiszi.

Strög forog a malomban a népség, nagyszájú asszonyok pörölnek a molnárral, meg egymással. Zsófi meg-buvik egy sarokban, hogy ne lássák, ne álljanak vele szóba. Páva Marci oda is utána megy, megmondja neki, hogy este legyen itt, akkor kerül rá az örlés.

Az az áprilisi nap még elég kurta arra nézve, hogy hamar este legyen. A malom szemei a kis ablakok messze bevilágították a rónasságra. A esillagok átragyogtak a lombtalan bokrokon. Csak a malom árokban zúgott a patak víze, zakatolt a kerék, távolabb a pusztán titokteljes mély csendesség övta, fűnek fának, szerelmes madár szívének kifakadását.

Ejjele alig maradt ember a malomban. Egy két asszony várt örlési sorára, de már elcsendesedve, bóbis-

kolva. Zsófi oda támaszkodott a kis ablakhoz, azon nézett ki a mérhetetlen égre, mely olyan vége láthatatlan mint az ő bánata. A molnár — Páva Marci — otrombán vállon lökte. No gyere kincsem rád került a sor.

Részeg volt Marci mint hasonló esetben akárme-lyik molnár, tántorogva vezette a leányt a lépcső felé.

— De hova visz oda kelmed?
— Csitt, csitt bogárkám! mosolygott a legény duz-zadt képe, hát nem tudod azt a nótát, hogy Daku Zsófi „oda ül a Páva Marci ölébe“. — No jere, s megszorítá a leány kezét. Az egy rántással megszabadult tőle s csak azt mondá neki, ha részeg, mért nem fekszik le?

— Én részeg — dadogott az ember — egy mol-nár sohasem részeg. Csitt, csitt pitypalattom! Csak egy csókot adj, csak az elsőt, a többi aztán könnyen jön, könnyen megy.

— Hagyjon nekem békét kelmed, elég átkot hoz-zott életemre a neve, s kilépett a kisajtón a zugó fölé, hol egyetlen száll deszka lebegett az alatt harsogó ha-bok fölött, az éji szellő jótékonyan simítá végig égő arcát.

A molnár oda is utána ment. He he galambka meg vagy fogva, az ölyv el nem bocsát. No hamar csókot, hisz te vagy az én szeretőm. Azzal átkarja ölelni a le-ányt karcú derekát.

— Daku Zsófi a sértett szemérem dühével taszítá mellbe a tétovázó embert, azután azt látta, hogy a deszka megbillen a molnár alatt s hanyat homlok zuban alá a harsogó habokba, egy loecsánás hangzik, mely fölveri a viz sziporkáit egész a malom tetejére. Aztán kirohan Zsófi a malomból, neki az éjszakának, úgy tetszik, mintha lenn a bokrok mind versenyt szaladnának vele, mintha fenn a fogyó hold ezüst csónakja is utána sietne a vég-telen kékségben. Meg sem állt hazáig. Ott remegve sirva apja keblére veté magát s elájult.

Friss hajnalon elterjedt az újság az Újvárosban, hogy a korbely molnár lebukott az éjjel a kerekék alá s ott fuladt.

— No nem nagy kár volt érte — mondá rö-gtön a paraszt közvélemény. Orvos rendőrileg megvizs-gáltatott, felboncoltatott s meg lón állapotva, hogy része-gen bukott le a deszka pallórol. Minek iszik annyit a cudar.

A két asszony — ki a malomban tölté az éjt mindamellet bíróság elé idéztetett; de azok aludtak, nem tudnak semmit.

Ellenben Daku Zsófi folyvást reszket, kiáll a kis kapuba s ott is csak egyre sir. Vajjon mi leli? töprengtek az Újvárosiak.

— Micsoda — sipítja egy vén szipirtó — hát si-ratja a szeretőjét a Páva Marci, a leli.

Zsófi e szóra felüti fejét, megrázkódik s szaladásnak indul, megy egyenesen a bírósághoz, selyem haja hosszan leng utána, mint a szél szárnyán a felhő.

Megáll a törvény előtt. Már nem reszket, nem is sir. Homlokán bátorság üt tanyát. Selyem hajának a sötét hullámzása szemének árnyékos fénye olyan mint a lemenő naptól átsugárzott erdő.

— Tekintetes törvény — kezdi a szép leány — Páva Marci, a molnár, én löttem a vízbe, én a két kezemmel. Úgy fült oda.

— A tek. urak bámulva néznek egymásra. Csende-sen susognak.

— Édes lányom, szól egy jóképű öreg ur — senki sem kényszerít ilyen vallomásra, mi indít hát, téged erre?
— A becsületes — feleli Zsófi.

— Sajátságos fogalma van ennek a lánynak a becsületéről. — De lányom, az a korbely ember meghalt, részegen bukott a vízbe, orvosi vizsgálat bizonyítja, ha te most följelentet magad, mint az ő gyilkosa, tömlőre kell téged vetnünk.

— De meg lesz a becsületes — vág vissza Zsófi.
— A becsületes? néznek egymásra az urak.

Igazán különös felfogás, hogy a tömlőc hozza meg a becsületét valakinek.

— Orvost hivatnak, megvizsgáltatják a leányt, — nincs semmi baja. Ő a becsületét keresi. — De hát ho-gyan?

Tek. törvény! Páva Marci neve volt életem átka. Azt mondták az emberek, hogy én a szeretője vagyok, s amit mondtak, el is hitték. A miatt lettem én világ gya-lázatja, becsület halottja, ártatlan szenvedtem, elhagyott mindenki, még a vőlegényem is — itt már pergett a gyöngy a piros orcáról. — Azt akarom bizonyítani, hogy én soha se szerettem, utáltam, gyűlöltem, annyira hogy halálba is löttem.

— Ah! ah! sottognak az urak, egész egy Dobó Katica.

— Te szerencsétlen leány — szólítja félre egy ott lábatlankodó fiskális, ki nem kerülő a bortönt.

— De megnyerem a becsületesem.

És esakugyan is, a temérdek enyhítő körülmények mellett egy évi börtönt kapott Zsófi, de visszakapta becsületét s vissza régi vőlegényét Zsargó Lacit is.

Hát ilyen lányok teremnek az Újvárosban!

Cestvéreim közt.

Boldog gyermekek! még nem ismerik
A küzdelmes lét fásasztó harcát,
Ifju tavasz az élet még nekik,
A mely örökké csak virágot ad:
Dalos játékkal, játszi örömmel,
Ugy elringatják fájó lelkemet,
Önzetlen, igaz, hű érülettel
Csak egyedül a gyermekszív szeret.

Hangos örömmel játéka fognak,
Velük tartanom kell most énnekem;
Szép kedvtelést gyermekkoromnak
Ujlni látom, újra érezem.
Fénylő szemükben éden mosolyog,
Ragyogni látom a derült eget,
Játszom velük és oly boldog vagyok:
Szívem újra hisz, remél és szeret!

Gyermek vagyok, az lettem én újra,
Mosolygó, vidám, játszi, gondtalan,
Ki nem ösmer még bánatra, búra,
Rózsás útjain nevetve rohan.

Elfeledem, hogy a lét viharja,
Foszlányra tépte lelkem álmaít,
Eloszlik éltém sötét borítja,
Mely egykor majdnem kárhozatba vitt.

Ég és föld dicső, hatalmas ura,
Oh, mindenható, áldó Istenünk!
Hozzád repül fel szívem imája:
Örök kegyelmed maradjon velünk,
Legyen az élet zord viharában,
Hol bős villámot szór a gyűlölet,
S annyi szenvedés, bí, vérző szív van,
Égi nemtők: a testvérszeretet!

Don Carlos.

Naptár. Január.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
25 Pént.	Pál fordul.	Pál fordul.	13 Hermyl
26 Szom.	Polykarp p.	Polykarp	14 Sabbas
27 Vas.	F 3 Ar. Ján.	F 3 Margit	15 A 2 Pál Th.
28 Hétfő	Nagy Károly	N. Károly	16 Péter sz.
29 Kedd	Sal. Fer.	Adelgunda	17 N. Antal

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Helyettesítő:

Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

A feketehegyi egyháztanács által egy új iskola és tanítói lakás építésére árlejtés nyitattik; felhívtnak emélfogva a vállalkozni akarók, hogy a **f. évi február hó 7-én délelőtt 9 óra-kor** Feketehegyen a község-házánál (hol a terv és költségvetés bármikor megtekinthető) tartandó nyilvános szóbeli árlejtésen — a költségvetési árnak megfelelő 10% bánatpénzzel ellátva — megjelenni sziveskedjenek.

Az épülethez szükséges téglát és cserépet az egyház adja, ezeken kívül a költségvetési előirányzat 4178 frt.

Feketehegyen, 1889. január 13-án.

Csete Bálint,
gondnok.

3-3

Üzlet eladás.

Szabadkán a főtéren Pulai János elhalálása folytán,

vas- és szerszám-üzlete

kedvező feltételek mellett azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást ad

(2-2)

Szilágyi György Ó-Kanizsán.

Az üzletet Szabadkán meglehet tekinteni.

Tessék kérni

dr. Kemmerich tanár

HÚSKIVONATÁT,

(Gyár: Santa Elena Dél-Amerika.)

és meg fog győződni, hogy ez

kiadóbb és ízletesebb,

minden eddig ismert húskivonatnál.

Kapható a finomabb fűszerkereskedésekben. Zomborban főraktáros: Heindlhofer Róbert, az „Elefánthoz.”

15-3

Árverési hirdetmény.

A kulai gör. kel. hitközség elhatározta, hogy a vagyonához tartozó üres telken házat fog építeni. Ennélfogva **folyo évi február hó 17-én délutáni 2 óra-kor** a gör. kel. iskolában végbemenendő árverés fog tartatni, melyre a szakértők ezennel meghívtnak.

Az előre megállapított költségvetési összeg 3500 frt.

A kőmives, ács és asztalos munkák külön fognak elárvereztetni. Minden egyes árverező köteles az árverés előtt a költségvetési összegnek 10%-át mint bánatpénzt letéteményezni.

A tervezet, költségvetési átalány és az árverési feltételek az árverés napjáig az elnöknel megtekinthetők.

Kelt Kulán, 1889. évi január hó 19-én.

Kulyancsity György,
elnök.

3-2

Ajánlati hirdetmény.

A tek. csődválasztmányának f. évi január hó 18-án 2. sz. a. kelt határozata alapján közhírré teszem, miszerint **Sztanimirovits Pál csőd-tömegéhez** tartozó s a csődleltár 2-759. tsz. a. leltározott 7803 frt 7 kr-ra becsült divat-, szövet-, vászon- és egyéb bolti árúk és üzleti felszerelvények, írásbeli ajánlati verseny útján eladatnak.

Venni szándékozők részéről, a kellőleg lepecsételt, borítékba zárt, 800 frt bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok, melyekben az ajánlott összeg betűkkel is kiteendő, **f. évi február hó 5-ikének d. u. 4 órájáig** alulirt tömeg-gondnoknál nyújtandók be. Az elkésztett érkezett vagy bánatpénzzel el nem látott ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Az ajánlatok ugyanezen napon 4 1/4 óra-kor a választmány által felbontatnak, mely határozatát legott meghozza és meghirdeti.

A választmány fentartja magának a jogot a legmagasabb ajánlatot is visszautasítani, ha az ajánlott összeg a becsértéket meg nem közelítene.

Vevő köteles az eladás tárgyát képező árúkat, készpénz fizetés mellett 8 nap alatt átvenni, mert különben ezek veszélye és kárára, bánatpénzének teljes elvesztése mellett egy újabb megejtendő ajánlati verseny útján, a legtöbbet ígérőnek eladatnak.

Ajánlattevő ajánlatában elismerni köteles, hogy a feltételeket ismeri, és hogy magát azoknak mindenben aláveti.

Az üzlethelyiség, méltányos feltételek mellett, május hó elsejéig vevőnek rendelkezésére áll.

Utóajánlatok semmi szín alatt sem fogadtnak el.

A csődleltár s az árúk a délutáni órákban alulirt tömeggondnok közbejöttével naponként megtekinthetők.

Kelt Zomborban, 1889. évi január 20-án.

Dr. Grüner Samu,
tömeggondnok.

2-2

A legújabb

„Excelsior“ és „Halifax“ korcsolyák

kaphatók

Goldfahn Sándornál
Zomborban, főutca.

Ugyanott igen nagy választékban **tombola és lottó**, ugyszintén **báli és farsangi tárgyak** u. m.: **virág- és tolldíszek, báli legyezők, keztyűk, a legkülönféle és legfinomabb szalag és esipkeneműek, párisi derékfűzők (Mieder), zsebkendők és fehérművek, továbbá a férfivilág számára báli ingek, keztyűk, nyakken-dők stb. a legjutányosabb áron kaphatók.** 3-2

Tartozik.

Mérleg-számla 1888. december 31-én.

Követel.

Főkönyvi lapszám	Vagyon	Oszt. ért.	Főkönyvi lapszám	Teher	Oszt. ért.
		frt kr			frt kr
5., 54.	Készpénz	14207 66	1.	Részvénytőke	50000 —
55.	Váltók	379164 62	2.	Tartaléktőke	36291 68
4.	Kötvények	66603 96	7.	Betétek könyvecskére 337893.56	
7.	Jelzálogos kötvények	47412 24	9., 14., 53.	„ folyó számlára 15741.47	353635 03
6.	Előleg kölcsönök	2215 —	17.	Visszszámítás:	
13., 15., 23., 37., 49., 51., 53.	Folyó számlabeli kölcsönök	5089 48		Pesti hazai első Taka- rékpénztárnál	44715.—
24.	Butorozat 10% leírás után	505 57		M. orsz. központi Taka- rékpénztárnál	10500.—
25.	Értékpapírok	90 —		Osztrák-magy. banknál	5580.—
				60795 —	
			18.	Osztalék	152 15
			19.	Betéti kamatadó	940 16
			20.	Lakbér	50 —
			45., 47., 48.	Bélyegilletékek	8 61
			50.	Nyeremény:	
				Tartaléktőkére 16% és	
				a részvény átiratási	
				díjak	2150.75
				Választmányi 6% jutalék	804.65
				Felügyelő-bizottsági 2%	268.22
				A közgyűlés rendelkezésére 192.28	
				Osztalék 1000 db rész- vény után á 10 frt	10000.—
					515288 53
					515288 53

Adán, 1889. évi január 14-én.

Fischer Lipót s. k., Kovacevics Radivoj s. k., Fischer Dávid s. k. Dwelly Róbert s. k.
pénztárnok. vezérigazgató. könyvelő főkönyvelő.

Ezen mérleg-számla a kereskedelmi törvények 195. §-a értelmében átvizsgáltatván, azt minden tételében helyesnek találtuk.

Adán, 1889. évi január 14-én.

A felügyelő bizottság:

Fridrik Tamás s. k.,
biz. tag.

Adler Zsigmond s. k.,
biz. tag.

Wolf József s. k.,
elnök.